

פרפראות פאר

הצדיק אבד אלו תשעים חמורים

עמוד ב'

עמוד א' מפתח נושאים פרשת בשלח ט"ו בשבט תשע"ז

מהם המתנות שנתן הקב"ה לישראל, וישראל להקב"ה

עמוד ח

שם העיר גרם שרפו ידיהם מד"ת

שם המקום גרם למש"ר שקיבל חסות על עם ישראל

עמוד ט

מלחמה לה' בעמלק לפי שדוחה למחר כל דבר שבקדושה

מה קיבלו בניי בקריעת ים סוף אהבת ה' או יראת ה'

למה היה צריך שתראה השפחה מה שלא ראתה הגבירה

כמים לים מכסים הוא גילוי שכינה כבזמן קרע"ס

עמוד י

פירוש האבודרהם אין השם והכסא שלם ע"ד אלוקים אוה למושב לו

עניני ט"ו בשבט

ביאור כי האדם עץ השדה ע"ד עיר קטנה ואנשים בה מעט

עמוד י"א

פירותיך צלך ואמת המים מרמזים לבנים עושר ותורה

פירותיך צלך ואמת המים יש בו בדומה וזה שיהיו כמותך

טעם נאה לחודש שבט שהוא חודש התורה ומזל הדלי

עמוד י"ב

ביאור במ"ש ואמת המים עוברת תחתך

מזל דלי הוא מזל של ישראל ומזל חודש שבט והוא עבד אל התורה

לא שכיח שישתנה המזל

עמוד ב

הצדיק אבד אלו תשעים חמורים

רמז בכתוב ליציאת מצרים לאחר מאתיים ועשר שנים

בזמר מעוז צור יש רמז להשלמת הקץ למ"ד שהגלויות השלימו את הקיץ

עמוד ג

עוד רמז להשלמת הקיץ ע"י הגלויות מרומז בכתוב

מצרים גם אכלו את הדג המבאיש גם לקו וגם שילמו, מכילתא

כיצד העלה משה רבינו את עצמות יוסף מהנילוס ששקעוהו המצרים

עמוד ד

למה לא למד דוד המלך ממשה רבינו לענין מחיקת השם

רמז למה שהיה השעבוד אצל פרעה מאתיים ועשר שנה

עמוד ה

עצמותיו של יוסף היו מהלכין במדבר בתוך עור של כבש

והמים להם חומה מימינם ומשמאלם ביאור בדרך צחות

ביאור מאמרז"ל מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה

המתיק הקב"ה מר במר לרמז לתורה

עמוד ו

דברי תורה מתוקים מדבש או מתוקים כדבש

ביאור המהר"ל למאמרז"ל מכאן לתחיית המתים מן התורה

עמוד ז

וחכך כיון הטוב דובב שפתי ישנים מרמז לתחיית המתים

רמז בכתוב ליציאת מצרים לאחר מאתיים ועשר שנים

כתיב (שמות י"ד ה'), "ויוגד למלך מצרים כי ברח העם",

בני ישראל היו במצרים מאתיים ועשר שנים, דבר זה מרמז בכתוב, "ויוגד למלך מצרים, כי ברח העם, בר"ח בגימטריא **מאתיים ועשר**.

* * * * *

יש רמז בזמר מעוז צור להשלמת הקץ למי"ד שהגלויות השלימו את הק"ץ

בענין השלמת גלות מצרים ממאתים ועשר שנים לארבע מאות שהם ק"ץ, יש דעה שהגלויות שלאחמ"כ השלימו הק"ץ,

רמז לדבר בזמר מעוז צור

איתא, רעות שבעה נפשי ביגון כחי כלה. חיי מררו בקושי **בשעבוד מלכות עגלה**. ובידו הגדולה הוציא את **הסגלה**. חיל פרעה וכל זרעו ירדו כאבן במצולה, וכו', ובא **נוגש** והגלני. כי זרים עבדתי. ויין רעל מסכתי **כמעט שעברתי**. קץ **בבל**. זרבבל. לקץ שבעים נושעתי,

"חיי מררו בקושי, **בשעבוד מלכות עגלה**", "עגלה" זו מצרים, כלשון הכתוב (ירמיה מ"ו כ'), "עגלה יפה פיה **מצרים** קרץ מצפון בא", ותחת ידיו חיי מררו בקושי השעבוד,

ובידו הגדולה הוציא את עם **סגולתנו**, וחיל פרעה וכל זרעו ירדו כאבן במצולה,

ובא **נוגש והגלני**, "נוגש" זה **בבל**, כלשון הכתוב (ישעיה י"ד ד') "ונשאת המשל הזה על מלך **בבל** ואמרת איך שבת **נוגש**",

כמעט שעברתי, אך לא עברתי את כל ה**400** שנה,

ואז, ק"ץ כלומר **הק"ץ** שנים היו **בבל** ושאר גלויות, וזה הרמז שהק"ץ שנים הושלמו **בבבל**.

* * * * *

הצדיק אבד אלו תשעים חמורים

משה רבינו נקרא חכם לב

כתיב (שמות י"ג י"ט), "ויקח משה את עצמות יוסף עמו",

איתא בגמרא (סוטה י"ג ע"א), תנו רבנן, בא וראה כמה חביבות מצות על משה רבינו, שכל ישראל כולן נתעסקו בביזה, והוא נתעסק במצות, שנאמר (משלי י" ח') **חכם לב יקח מצות**, ע"כ, **מבואר**, כי משה רבינו נקרא **חכם לב**,

הטעם שנטלו תשעים חמורים בספר מגלה עמוקות

איתא בגמרא (בכורות ה' ע"ב), אמר ר' חנינא, שאלתי את ר' אליעזר, מה נשתנו פטרי חמורים, (להיפדות, כמ"ש כל פטר חמור תפדה וגו') מפטרי סוסים וגמלים, א"ל, גזירת הכתוב היא,

ועוד, שסייעו ישראל בשעת יציאתם ממצרים, שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו **תשעים חמורים** לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים, ע"כ,

כתב בעל מגלה עמוקות, הטעם, (שלכל אחד מישראל היו תשעים חמורים) משום שרכוש גדול היה כנגד משה, שהיה **צדיק**, לכן היה **צדיק חמורים**, (מובא בעיון יעקב בכורות ה' ע"ב)

ביאור הכתוב הצדיק אבד ואין איש שם על לב

לפי"ז ניתן לבאר הכתוב, (ישעיה נ"ז א') "**הצדיק אבד ואין איש שם על לב**", שמרמז כי משה רבינו שנקרא **חכם לב**, הוא שם על לב ולקח מצוות, ואין עוד איש שלקח מצוות, אלא התעסקו עם הביזה והצדיק חמורים, ומשה רבינו איבד את הצדיק חמורים,

והכי פירוש הכתוב "הצדיק אבד" משה רבינו איבד את **הצדיק חמורים**, "ואין איש שם על לב", ואין עוד איש כמשה ששם על לב להיות **חכם לב**. וזהו, "הצדיק אבד ואין איש שם על לב.

* * * * *

אמרו (עבדיו), אלו לקינו ולא שלחנו, כדאי הוא, או לא לקינו ושלחנו, ולא היו נוטלין ממונינו, כדאי הוא לנו, אלא, לקינו, שלחנו, ונטלו ממונינו,

המשל לדג המבאיש

משל למה הדבר דומה, לאחד שאמר לעבדו צא והבא לי דג מן השוק, יצא והביא לו דג מבאיש מן השוק, אמר לו, בגזירה, או תאכל הדג, או תלקה מאה מכות, או תתן לי מאה מנה, אמר לו,

הריני אוכל, התחיל לאכול לא הספיק לגמור, עד שאמר

הריני לוקה, לקה ששים, לא הספיק לגמור עד שאמר

הריני נותן מאה מנה,

נמצא אוכל את הדג, ולוקה, ונותן מאה מנה, כך נעשה למצרים, לקו, ושילחו, וניטל ממונם. עכ"ל המכילתא.

* * * * *

כיצד העלה משה רבינו את עצמות יוסף מהנילוס ששקעוהו המצרים

איתא במכילתא (פרשת בשלח, הוצאת וגשל דף מ' ע"ב) ומשה מהיכן היה יודע היכן היה קבור יוסף, אמרו, סרח בת אשר נשתיירה מאותו הדור והיא הראתה למשה קבר יוסף, אמרה לו במקום הזה שמוהו, עשו לו מצרים ארון של מתכת ושקעוהו בתוך נילוס, בא ועמד על נילוס, נטל צרור וזרק לתוכו, וזעק ואמר יוסף יוסף הגיעה השבועה שנשבע הב"ה לאברהם אבינו שהוא גואל את בניו, תן כבוד לה' אלוקי ישראל, ואל תעכב את גאולתן, ע"כ לשון המכילתא,

בגמרא סוטה (י"ג ע"א), מובא הענין, וליכא, נטל צרור וזרק לתוכו,

במדרש רבה (פרשת וזאת הברכה), מובא הענין, וליכא, נטל צרור וזרק לתוכו,

במדרש תנחומא (פרשת בשלח), כתב, נטל צרור, וכתב עליו עלה שור עלה שור,

עוד רמז להשלמת הק"ץ ע"י הגלויות מרומז בכתוב

כתיב (שמות י"ד ה'), "ויוגד למלך מצרים כי ברח העם, ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם",

בני ישראל היו במצרים מאתיים ועשר שנים, ק"ץ שנים פחות ממה שנאמר (בראשית ט"ו י"ג), ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה,

ישנם דעות שונות בהשלמת המאה ותשעים שנים

אחת הדעות אומרת, כי הגלויות שלאחר יציאת מצרים, הם המה היו לבני ישראל השלמת הק"ץ, לארבע מאות שנה, (צ"ח פסחים כל שלא אמר, מובא בחידושי הגאונים בעין יעקב פחים קט"ז" שהגלות משלימה את הק"ץ)

אפשר לומר, כי דבר זה מרומז בכתוב, "ויוגד למלך מצרים כי ברח העם, ויהפך לבב פרעה",

הרמז בכתוב ויהפך לבב פרעה

וכך נרמז בפסוק, כאשר הופכים המילה לבב, הם אותיות בבל, המרמז על הגלויות. וכך מרומז בכתוב, כי אחר שברח העם, שהם 210 ויצאו טרם זמנם, כשתהפוך את המילה לבב לבל מרומז הגלות, וע"י הגלות יהיה השלמת ארבע מאות שנה.

* * * * *

מצרים גם אכלו את הדג המבאיש גם לקו וגם שילמו ממכילתא

כתיב (שמות י"ד ה') "מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו",

איתא במכילתא (פרשת בשלח, הוצאת וגשל דף מ"ג ע"ב) בד"ה ויהפך לבב פרעה וגו'.

קושיית המכילתא

לשעבר (שמות י"ז ז'), "ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש, שלח את האנשים",

ועכשיו (שמות י"ד ה'), "ויהפך לבב פרעה ועבדיו, ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו".

ומתרץ המכילתא

לפי זה יש לומר, כי זה היה ספיקו של דוד המלך,

שאפשר, שרק כאשר מדובר בכבוד השי"ת, רק אז אין לחשוש למחיקת השם, אבל אין ללמוד מכך למקום אחר, ולפיכך ביקש דוד המלך שיתירו לו את ספיקו, ואמר מי איכא דידע אי שרי למכתב שם אחספא ונשדיה בתהומא.

* * * * *

רמז למה שהיה השעבוד אצל פרעה מאתיים ועשר שנה

איתא בגמרא (סוטה מ"ו ע"ב) אמר ר' יהושע בן לוי, בשביל ארבעה פסיעות שלוח פרעה לאברהם, שנאמר (בראשית י"ב כ') ויצו עליו פרעה אנשים וגו', נשתעבד בבניו ארבע מאות שנה, שנאמר (בראשית ט"ו י"ג) ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה,

כתב המהרש"א (סוטה מ"ו ע"ב ד"ה בשביל ד'), וז"ל, השיעבוד ודאי לא היה בשביל זה, וכי מה פשע אברהם, שפרעה ליווהו, אלא השיעבוד נגזר בגזירת בין הבתרים בשביל שאמר במה אדע, אלא שלא זכר שם אצל מי יהיו משועבדים, ובזכות הארבע פסיעות שפסע פרעה ללוותו, זכה שאצלו יהיו משועבדים, עכ"ד המהרש"א,

איך אמר ד' מאות שנה כנגד ד' פסיעות יש להקשות, איך אמר בגמרא כי ארבע מאות שנה נשתעבד פרעה בבניו, הרי לא היו אצל פרעה רק רד"ו שנים,

וצריך לומר, דהיינו עפ"י מה דאיתא במדרשים שקושי השיעבוד הוא היה השלמת ארבע מאות שנה,

ואפשר לומר בדרך רמז בגימטריא מדוע היה השעבוד אצל פרעה מאתיים ועשר שנים, ולא כל הארבע מאות שנה, מכיוון וזכותו היתה בשל כך שפסע ללוותו, והאותיות פ'ס'ע' הם בגימטריא מאתיים ועשר.

* * * * *

בילקוט שמעוני (פרשת בשלח אות רכ"ה), כתב בשם הפסיקתא, נטל צרור וכתב עליו שם המפורש, וזרקו.

* * * * *

למה לא למד דוד המלך ממשה רבינו לענין מחיקת השם

קושיית מרכבת המשנה

בעל מרכבת המשנה בפירושו על המכילתא (פרשת בשלח, הוצאת וגשל דף מ' ע"ב) הקשה,

איתא בגמרא (סוכה דף נג עמוד א) בשעה שכרה דוד שיתין קפא תהומא ובעא למשטפא עלמא, אמר דוד, מי איכא דידע אי שרי למכתב שם אחספא ונשדיה בתהומא ומנח, ליכא דקאמר ליה מידי,

אמר דוד, כל דידע למימר ואינו אומר, יחנק בגרונו. נשא אחיתופל קל וחומר בעצמו, ומה לעשות שלום בין איש לאשתו, אמרה תורה, שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים, לעשות שלום לכל העולם כולו, על אחת כמה וכמה. אמר ליה שרי. כתב שם אחספא, ושדי לתהומא, ע"כ,

וקשה, למה לא למד ממשה רבינו שבשעה שבא להעלות את ארונו של יוסף, זרק צרור עם שם המפורש למים,

ותירץ בעל מרכבת נמשנה, דזה אינו מפורש, אלא דרש ודברי קבלה,

ועוד, דשאני משה, שהיה קודם מתן תורה, ולמ"ד בני נח לא נצטוו אברכת השם, ק"ו על מחיקת השם, ע"כ הקיל משה במקום פיקוח נפש לישראל, וזה היה ספיקו של דוד, עכ"ל בעל מרכבת המשנה,

עוד יש לתרץ ולומר,

עפ"י הא דאיתא במכילתא, והבאנו לעיל, נטל צרור וזרק לתוכו, וזעק ואמר יוסף יוסף הגיעה השבועה שנשבע הב"ה לאברהם אבינו שהוא גואל את בניו, תן כבוד לה' אלוקי ישראל ואל תעב את גאולתך, ומכיון שמדובר בכבוד לה' אלוקי ישראל ובגאולת ישראל, לכן לא חשש משה רבינו ממחיקת השם,

כחומה של מים שהוא מנוגד לחוקי הטבע ואינם מתערבים בנעשה, ונותנים לילדיהם לעבור לבדם, כדכתיב, ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה, והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, על אף שהדבר מנוגד לטבע.

* * * * *

ביאור מאמרז"ל מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה

איתא במדרש (ילקוט שמעוני שמות - פרק יד - רמז רלג) אמר רבי שמואל בר נחמני מאי דכתיב (שמות י"ד כ') "ולא קרב זה אל זה כל הלילה", בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקב"ה, אמר להם הקב"ה **מעשה ידי טובעים בים, ואתם אומרים שירה, ע"כ,**

טובעים הוא מלשון טבע

אפשר לפרש, כידוע, כי אלו שאינם מאמינים ר"ל בהנהגתו של הקב"ה ובניסיו, רק אומרים שהכל נעשה בדרך הטבע ומנהגו של עולם, אלו מכחישים גם **בנס קריעת י"ס**, ואומרים שהיה דבר טבעי שנקרע הים, ואינו בגדר נס,

בכך אפשר לומר הפירוש, **מעשה ידי**, שהם המצרים, "טובעים" בים, פירוש שאומרים שקריעת הים הוא טבע, (טובעים מלשון טבע), אבל, **ואתם**, בניי מאמינים בני מאמינים, **אומרים שירה**, פירוש, מכיון ואתם יודעים כי קרע"ס הוא נס, לפיכך אתם אומרים **שירה על הנס**. זהו **מעשה ידי טובעים בים, ואתם אומרים שירה,**

* * * * *

המתיק הקב"ה מר במר לרמז לתורה

כתיב (שמות ט"ו כ"ה), "ויבאו מרתה ולא יכלו לשתת מים ממרה כי מרים הם, ויורהו ידוד עץ וישלך אל המים וימתקו המים",

איתא במדרש (תנחומא בשלח סימן י"ח) חכמים אומרים הרדופני עץ הוא, ואין מר כמוהו.

אמר ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה, ראה מה גדולים נסים של הקדוש ברוך הוא, בשר ודם **במתוק מרפא את המר**, אבל הקדוש ברוך הוא **במר מרפא את המר,**

עצמותיו של יוסף היו מהלכין במדבר בתוך עור של כבש

איתא בגמרא (סוטה דף י"ג עמוד א') כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר, היו שני ארונות הללו, אחד של מת (יוסף) ואחד של שכינה מהלכין זה עם זה, והיו עוברין ושבין אומרים, מה טיבן של שני ארונות הללו, אמרו, אחד של מת ואחד של שכינה, וכי מה דרכו של מת להלך עם שכינה, אמרו, קיים זה כל מה שכתוב בזה, ע"כ,

כתב בתוס' שאנץ, (על הגליון, סוטה י"ג ע"א), **במדרש יש**, ששמו עצמות יוסף בתוך עור של כבש, ונכנסה בה באותו עור רוח חיים, והיינו דכתיב נוהג כצאן יוסף, ע"כ,

יש להבין דברי חכמים במדרש

שאמרו שנכנס רוח חיים בהעור של כבש והלך בעצמו, ובגמרא אמרו שני ארונות מהלכין,

* * * * *

והמים להם חומה מימינם ומשמאלם ביאור בדרך צחות

כתיב (שמות י"ד כ"ב), "ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם",

איתא בגמרא (סוטה ב' ע"א, סנהדרין כ"ב ע"א), אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן קשה לזווגם כקריעת ים סוף, רבים וטובים הם ההסברים שניתנו להשוואה שבין זיווגו של אדם לקריעת ים סוף,

אפשר לבאר בדרך צחות

מים שעומדים **כחומה**, זהו דבר הנוגד את **טבע המים**,

בזיווגו של אדם, מצינו דבר המנוגד לטבע, כי טבע האדם הוא שברצונו להיטיב לילדיו ובעיקר כאשר זכו לזווגן בזיווג הגון, ואז הורי החתן והורי הכלה, מבקשים ליעץ ולסייע לזוג הנישאים,

אך כל התערבות מצד הורי החתן והכלה הם פסולים לחלוטין, וזהו דבר הנוגד את טבעם של הורים, ולזה, הושוו נישואין לקריעת ים סוף, שההורים משני הצדדים צריכים לעמוד

יבא החרסה מה מתוק מדבש", כלומר, שאין דבר יותר מתוק מדבש,

וא"כ קשה תרתי

א. אם אין מתוק מדבש כנאמר מה מתוק מדבש, כיצד אמר הכתוב מתוקים מדבש,

ב. קשה מהפסוק שאומר כי דברי תורה כדבש למתוק, ואיך אמר מתוקים מדבש, שהם יותר מתוקים מדבש,

ביאור הענין

כתיב (משלי כ"ה ט"ז) "דבש מצאת אכל דיך, פן תשבענו והקאתו", מבואר, כי לדבש יש חסרון, והוא, שאי אפשר לאכול הרבה, מאידך גיסא יש לדבש את המעלה שהוא המתוק מכל,

מבואר, כי מתיקות הדבש היא המתיקות הגבוהה מכולם, ואין מתוק מדבש, אך כמות הדבש שניתן לאכול הינה מוגבלת, כמ"ש פן תשבענו וגו'

לפי"ז מבוארים הפסוקים כפתור ופרח

כי הפסוק שאומר, ותהי בפי כדבש למתוק, הכוונה לאיכות הדבש, ברמת המתיקות שבו, וכפי שמדויק בפסוק, כדבש למתוק, כלומר, שלמתיקות, התורה, שוה לדבש,

והפסוק שאומר כי דברי תורה מתוקים מדבש, הכונה בכמות הדבש, שאת הדבש אי אפשר לאכול ללא הגבלה, ובכך דברי תורה יתרים על הדבש, משום שלימוד התורה אינו מוגבל כדכתיב (יהושע א' ח') "והגית בה יומם ולילה".

* * * * *

ביאור המהר"ל למאמרז"ל מכאן לתחיית המתים מן התורה

כתיב (שמות ט"ו א') "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת",

איתא בגמרא (סנהדרין צ"א ע"ב) אמר רבי מאיר מניין לתחיית המתים מן התורה שנאמר "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה" שר לא נאמר אלא ישיר מכאן לתחיית המתים מן התורה,

כתב המהר"ל (חדושי אגדות חלק שלישי עמוד

שנאמר (ירמ" ל יז), "כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך נאום ה'", במה שהוא מכה הוא מרפא,

אמר הקדוש ברוך הוא למשה שיתן דבר מר בתוך דבר מר, למתוק בו, ע"כ,

מה בא ללמדנו, שעשה הקב"ה כן, להמתיק מר במר,

איתא בגמרא, (בבא קמא דף יז עמוד א) אין מים אלא תורה, שנאמר (ישעיהו נ"ה א') "הוי כל צמא לכו למים"

כתיב (משלי כ"ז ז') "נפש שבעה תבוס נפת, ונפש רעבה כל מר מתוק", כתב רש"י, בדברי תורה דיבר הכתוב, דהמתאוה לה, אפי' דברים הבאים לו "במרירות וביגיעה", הם מתוקים לו,

מבואר, דבדברי תורה, גם מה שבא במרירות וביגיעה, נעשה מתוק, כמאמר הכתוב (תהילים פרק קי"ט ק"ג) "מה נמלצו לחכי אמרתך מדבש לפי, ופירש רש"י, נמלצו, נמתקו,

לפי זה יש לבאר, דלפיכך אמר הקב"ה למשה להמתיק המים המרים במר, ללמד יצא, כי המים שהם דברי תורה, הם מתמתקים על ידי מרירות,

* * * * *

דברי תורה מתוקים מדבש או מתוקים כדבש

כתיב, (תהילים י"ט י"א) "הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים",

מבואר בפסוק, כי דברי תורה המה מתוקים יותר מדבש,

כתיב (יחזקאל ג' ג'), "ויאמר אלי בן אדם, בטנך תאכל, ומעיד תמלא את המגלה הזאת אשר אני נתן אליך ואכלה, ותהי בפי כדבש למתוק",

א"כ מבואר, כי התורה מתוקה כדבש ולא יותר מדבש,

ועוד כתיב במעשה דשמשון (שופטים י"ד י"ח) "ויאמרו לו אנשי העיר ביום השביעי בטרם

בחמש מוצאות הפה האות יו"ד מוצאה מהחיד

כידוע, כ"ב אותיות הדיבור מחולקות לחמשה מוצאות הפה, שהם **חיד, גרון, לשון, שניים, ושפתיים**, כדאיתא בספרים,

כתב המהרש"א (ברכות דף ו' ע"ב) בד"ה **בה' קולות כו'**. וז"ל, **מבואר**, אלו חמשה קולות הן חמשה קולות של הדבור שהקול מתחלק לפי מוצאם, אותיות **בומ"ף** מהפה, **דטלנ"ת** מהלשון, **זסר"ץ** מהשיניים, **גיכ"ק** מהחיד, **אחה"ע** מהגרון, והן הן אותיות שהתורה נתנה בהן, ולא בקול פשוט שאינו מורה על דבור מה, עכ"ל המהרש"א,

איתא בספרים (שם משמואל, ועוד), כי העולם הזה נברא **באות ה'** שהוא ממוצא **הגרון**, והוא **הבל** פה בלבד, לומר שהעוה"ז הבל, והעולם הבא נברא **באות יו"ד**, והוא **מהחיד**, ע"כ,

בכתוב "וחכך כיון הטוב, דובב שפתי ישנים" רמז לג' יסודות הנ"ל

וחיכך, שבמוצאות **החיד**, ששם האות **יו"ד**, מרמז שבא הקב"ה לברוא העולם הבא, באות **יו"ד**, דמוצאה מן **החיד**, ולא באות ה' שהוא הבל פה,

כיון הטוב, מרמז על השירה, כמ"ש חז"ל, (ברכות ל"ה ע"א) אין אומרים שירה אלא על היין,

דובב שפתי ישנים, מרמז על תחיית המתים.

מבואר, שלעולם הבא שייברא באות י' שמרמז על תחיית המתים, אז ישיר שירה על היין.

* * * * *

מהם המתנות שנתן הקב"ה לישראל, וישראל להקב"ה

כתיב (שיר השירים פרק ד' י"ג), "שלחך פרדס רמונים עם פרי מגדים כפרים עם נרדים"

מבואר בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ב), ובמדרש (רבה שיר השירים פרשה ד פסקה כו) כי **ביציאת מצרים הכתוב מדבר**, ובמתנות שנתן הקב"ה לבניי ובניי נתנו להקב"ה,

קפא) **כבר בארנו**, כי אין הפי' שהכתוב בא לומר שתהיה השירה הזאת לעתיד לבא, רק ר"ל שהשירה הזאת אינה עתה בלבד רק לעתיד ג"כ **לתחיות המתים**.

ורמז דבר זה דוקא בשירה הזאת כי ראוי מצד השירה בפרט שתהיה לעתיד לבא כמו שיתבאר בסמוך. **כי השירה היא כאשר היה בעולם שלימות** והיו נותנין שירה והודאה לש"י, **וכל אדם שהוא משורר הוא בשלימות כאשר לבו בשמחה**.

ומתוך השמחה שהיא שלימות לאדם, בא **האדם לידי שירה**. ומפני שאין עתה העולם בשלימות לכך אמר **אז ישיר**, כי השירה שהיא בשלימות היא לעולם הבא שאז יהיה העולם בשלימות לא בעולם הזה, ולכך רמז בזה דבר זה במקום הזה **אצל אז ישיר**, עכ"ל המהר"ל.

* * * * *

וחכך כיון הטוב דובב שפתי ישנים מרמז לתחיית המתים

כתיב (שיר השירים פרק ז'), **וחכך כיון הטוב, דובב שפתי ישנים**,

איתא בגמרא (סנהדרין צ"א ע"ב) **שר** לא נאמר אלא **ישיר** מכאן **לתחיית המתים** מן התורה, **כלומר** בכך שהוסיף את האות **יו"ד** וכתב **ישיר ולא שר**,

מבואר, כי אות **יו"ד** מלמד על **תחית המתים**, וגם באות **יו"ד** יהיה **בריאת עוה"ב**,

המהר"ל בחדושי אגדות, (סנהדרין צ"א ע"ב) חלק שלישי עמוד קפ"א) שהבאנו לעיל כתב וז"ל,

כי **השירה היא**, כאשר היה **בעולם שלימות**, והיו נותנין שירה והודאה לש"י, וכל אדם שהוא משורר הוא **בשלימות** כאשר לבו **בשמחה**. ומתוך **השמחה** שהיא **שלימות** לאדם, בא **האדם לידי שירה**. ומפני שאין **עתה העולם בשלימות** לכך אמר **אז ישיר**, כי השירה שהיא בשלימות היא **לעולם הבא**, שאז יהיה העולם בשלימות, **לא בעולם הזה**, עכ"ד,

מבואר, דשירה צריכה שמחה שבאה משלמות האדם, והיא השירה **שלעולם הבא**,

ומתרוץ, ונ"ל בדרך הפשוט, דקושית המקשן הוא, מה לשון רפידיים, דמאי אתי לאשמעינן הפסוק שמלחמת עמלק נעשה ברפידיים, מה נ"מ,

שם העיר גרם שרפו ידיהם

וקאמר ר"א, רפידיים שמה, כלומר שמה של העיר גרם, שישראל רפו ידיהם מד"ת, ולכן בא עמלק,

ור' יהושע ס"ל, דשם העיר לא היה נקרא כן מתחלה אלא ע"ש המאורע שאירע לישראל נקרא כך, וק"ל, ע"כ לשון העיון יעקב.

* * * * *

שם המקום גרם למש"ר שקיבל חסות על עם ישראל

כתיב (תהלים פרק עז פסוק כא) נחית כצאן עמד ביד משה ואהרן

כתב הרד"ק (תהלים ע"ז כ"א) "נחית כצאן" אחר צאתם מהים נחית אותם במדבר ביד משה ואהרן כמו שהרועה נוחה את צאנו ושומר,

איתא במדרש (שמות רבה פ"ב פס' ב') משה, לא בחנו הקב"ה אלא בצאן, אמרו רבותינו, כשהיה מרע"ה רועה צאנו של יתרו במדבר, ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסות, (פירש בעל מתנות כהונה שהוא שם מקום), כיון שהגיע לחסות, נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות, כיון שהגיע משה אצלו אמר, אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא, עיף אתה, הרכיבו על כתיפו והיה מהלך,

אמר הקב"ה, יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם, כך, חייך אתה תרעה צאני ישראל, הוי ומשה היה רעה, ע"כ,

וקשה, למה היה צריך המדרש לספר המקום להיכן הגיע,

אף אנו נאמר, כדברי העיון יעקב, דשם המקום גורם להיות משה לוקח חסות על עם ישראל באותו מקום הנקרא חסות.

וכך איתא במדרש, ד"א שלחך פרדס רמונים דמייה לפרדס רמונים לישן בני נש הוא, מה שלח פלוני לארוסתיה רמונים, ר' חנינא ור' סימון חד אמר היא הכניסה לו שלש עשרה והוא הכניס לה שלש עשרה, היא הכניסה לו שלש עשרה, ומבואר שם מה הם י"ג המתנות, ואפשר לומר כדלקמן,

איתא בגמרא (חגיגה ג' ע"א) אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם אתם עשיתוני חטיבה אחת בעולם דכתיב שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר ומי כעמד ישראל גוי אחד בארץ,

אפש"ל כי זה הפירוש, אתם עשיתוני חטיבה אחת, ואמרתם ה' אחד שהם י"ג,

ואני אעשה אתכם חטיבה אחת, שאמר הקב"ה גוי אחד שהוא י"ג, והם הי"ג מתנות שנתנו וקיבלו בני ישראל.

* * * * *

שם העיר גרם שרפו ידיהם מד"ת

כתיב (שמות י"ז ח') "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידיים"

איתא בגמרא (בכורות ה' ע"ב) אמר ר' חנינא שאלתי את ר' אליעזר בבית מותבא רבא (בבית המדרש הגדול) מאי לשון רפידיים, ואמר לי רפידיים שמה, כתנאי (מחלוקת תנאים), רבי אליעזר אומר רפידיים שמה, ר' יהושע אומר שריפו עצמן מדברי תורה, ע"כ,

בפירוש עיון יעקב על עין יעקב מאת הרב הגאון הגדול המובהק מוהר"ר יעקב ריישר ז"ל, בעהמ"ס חק יעקב ושו"ת שבות יעקב,

מקשה בלשון הגמרא, שאמרו מה לשון רפידיים, אמר לו רפידיים שמה, כתנאי, ר' אליעזר אומר רפידיים שמה, ר"י אומר שרפו ידיהם מד"ת וכו'

והדבר תמוה, במה פליגי, דודאי כ"ע מודו שכך שם העיר, ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, אלא שניתן להדרש, אי"כ במאי פליגי באמרם כתנאי,

יש ליישב, דאהבה היא כידוע דרגה גבוהה יותר מיראה, לפיכך,

עמך, שהם פשוטי העם, שהם בדרגה הנמוכה שעדיין אין להם די יראה, הם קיבלו יראה. כמ"ש עמך דייקא, וזהו, "עמך ראו וייראו",

אבל בניו, שהם בדרגה הגבוהה יותר, שבודאי יש להם כבר יראה, הם קבלו אהבה, כמ"ש,

וראו בניו דייקא, גבורתו, והם שבחו והודו לשמו.

מבואר, כי בקי"ס היה מי שקיבל יראה, והיה מי שקיבל אהבה, ולא קשה מידי.

* * * * *

למה היה צריך שתראה השפחה מה שלא ראתה הגבירה

איתא במכילתא (פרשתא דשירה פרשה ג') ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וכל שאר הנביאים.

יש להבין לשם מה הראה להם הקב"ה, ואפילו לפשוטים שבהם מראות שלא ראו כל הנביאים.

אסור לאדם לקדש אשה קודם שיראנה

גם יש להבין, מהו אומרם ראתה שפחה, ומה המעלה בשפחה שראתה, והלא כל ישראל ראו דבר זה.

איתא בגמרא (קידושין מ"א) "אמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה", לפי"ז, אפשר לבאר דברי חז"ל, דאיתא שיום מתן תורה היה יום נישואי בני ישראל עם הקב"ה כביכול,

איתא בגמרא (תענית כ"ו) כתיב (שיה"ש ג' י"א) "בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו", ביום חתונתו זה מתן תורה ע"כ,

ולפי שעל החתן איתא שצריך שיראנה, א"כ צריך הקב"ה כביכול לבוא לראות את ישראל,

וכשם שבא לראות כך בא ליראות, ולכן נעשה דבר זה שיראו כל ישראל את הקב"ה, ואפילו שפחה שבהם.

* * * * *

וכנגדו אה"כ ישעיהו (ל' ב') "ההלכים לרדת מצרים ופי לא שאלו לעוז במעוז פרעה ולחסות בצל מצרים, והיה לכם מעוז פרעה לבשת והחסות בצל מצרים לכלמה"

* * * * *

מלחמה לה' בעמלק לפי שדוחה למחר כל דבר שבקדושה

כתיב (שמות י"ז ט"ו) "ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק מחר",

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה כ"א פסקה ו'), אין ועתה אלא תשובה שנאמר (דברים י) "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך" וגו'

איתא במשנה (אבות פרק ב') ואל תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה,

הלחם בעמלק מחר, שדוחה למחר

דרכו של היצה"ר הוא, לומר בכל דבר שבקדושה, מה שהנך יכול לדחות למחר, למה לעשותו היום, ודרך האיש הישראלי להיות "ועתה ישראל" "ואל תאמר לכשאפנה"

וע"ז בא משה אל יהושע ואמר, שיש להלחם בעמלק של מחר, כלומר באותו עמלק שדוחה כל דבר למחר, וזהו, וצא הלחם בעמלק, מחר.

* * * * *

מה קיבלו בני"י בקריעת ים סוף אהבת ה' או יראת ה'

בבקעך ים סוף עמך ראו, היד הגדולה וייראו, (שיר היחוד ליום השבת, אז ביום השביעי נחת).

מבואר, שבקרי"ס קיבלו יראה, כמ"ש וייראו,

וקשה מהא דאמרינן בתפילת ערבית המעביר בניו בין גזרי ים סוף, את רודפיהם ואת שונאיהם בתהומות טבע. וראו בניו גבורתו. שבחו והודו לשמו,

מבואר, דשבחו והודו לשמו הוא מתוך אהבה, א"כ מה קיבלו ישראל כשראו קריעת ים סוף אהבה או יראה,

כמים לים מכסים הוא גילוי שכינה בזמן קרע"ס

כתיב (ישעיה י"א ט'), "כי מלאה הארץ דעה את ידוד כמים לים מכסים",

איתא במכילתא (פרשת שירה פ' ג') ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וכל שאר הנביאים,

בקריעת ים סוף היה גילוי שכינה הגדול ביותר, וכשרצה הנביא ישעיה לומר כי מלאה הארץ דעה את ידוד, פירוש שיהיה גילוי שכינה הגדול ביותר וכולם יידעו את ה', השווה זאת לקריעת ים סוף שאז היה גילוי שכינה הגדול ביותר כדלעיל,

כמים לים מכסים היה בקריע"ס

וזה היה בקריעת ים סוף שהיה הים מגולה ואח"כ נתכסה, וזהו פירוש הפסוק כי יגיעו לדרגה של ומלאה הארץ דעה את ה' כמו שהיה בזמן שהמים לים מכסים. שזהו קריעת ים סוף.

* * * * *

פירוש האבודרהם אין השם והכסא שלם ע"ד אלוקים אוה למושב לו

כתיב (שמות י"ז ט"ז), "כי יד על כס י-ה מלחמה ליקוק בעמלק מדר דר"

כתב רש"י, ומהו כס, ולא נאמר כסא, ואף השם נחלק לחציו, נשבע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו,

כתב האבודרהם (פרק הקדיש ופירושו)

שמיה רבה יש מפרשים, שם י-ה רבה שאנו מתפללין על שם י-ה שאינו שלם שיתגדל ויחזור שלם. וזהו לעת הגאולה שיתנקם מעמלק שהוא מזרעו של עשו שנשבע שלא יהיה שלם עד שיתנקם ממנו, שנאמר (שמות יז, טז) **כי יד על כס י-ה**. ה' לא נאמר כי אם י-ה, וכסא לא נאמר כי אם כס, שנשבע ה' בימינו ובכסאו שלא יהיו שלמים עד שימחה שמו של עמלק (תנח' כי תצא יא). אבל לאחר שיתנקם ממנו יהי השם שלם וגם הכסא שנא' (תהלים ט, ז) האויב תמו חרבות לנצח וגו', וכתב בתריה והי לעולם ישב כונן למשפט כסאו הרי

השם שלם והכסא שלם. ולזה רמז הכתוב באמרו (תהלים קלב, יג) **או"ה למושב לו**. א' להשלים הכסא, וי"ו ה"א להשלים השם.

ראוי וחשוב לציין כי פירוש זה נאמר ע"י **האבודרהם**, וגם אם אמירה נעימה זו נאמרה ע"י רבים, או צוטטה שלא בשם אומרה, מקום יש לפרסם כי אמירה נאה זו נאמרה ע"י **האבודרהם**.

* * * * *

עניני ט"ו בשבט

ביאור כי האדם עץ השדה ע"ד עיר קטנה ואנשים בה מעט

איתא בגמרא (נדריים ל"ב ע"ב), מאי דכתיב (קהלת ט' י"ד), "עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וסבב אתה ובנה עליה מצודים גדלים",

עיר קטנה, זה הגוף,

ואנשים בה מעט, אלו אברים,

ובא אליה מלך גדול וסבב אותה, זה יצר הרע, עכ"ל הגמרא,

ובנה עליה מצודים גדלים, כתב הר"ן, (בדרוש החמישי) כי **המצור** הם **חושי האדם** ותאוותיו, וכאילו בנה מצור סביב האדם להפילו ברשתו,

רמז בעץ השדה לתפקידו של האדם בימי חייו

כתיב (דברים כ"י ט'), "כי האדם עץ השדה לבא מפניך במצור",

שדה בגימטריא 309

עץ בגימ' 160 ובגימטריא **כסף**, שהוא מסמל את חומריותו ורצונותיו של האדם,

כאשר נפחית מ-שדה שהוא 309 סך 160 נשאר 149

149 הם תפקידי האדם בחיים חיותו

101 הם דברי תורה שיש לשנות 101 פעמים

48 הם המדות שהתורה נקנית בהם,

מבואר, כי על האדם לעסוק בימי חייו בעסק התורה ובתיקון המידות, שהם מרומזים במספר 149

וכך יש לבאר, כי על האדם לעקור את העץ שמספרו 160 כמספר כסף המרמז על רצונותיו ותאוות חושיו, מן השדה שמספרו 309 הכולל את החלק הגשמי והחלק הרוחני שבאדם, וע"י עקירת העץ מהשדה יישאר רק החלק הרוחני ואז יוכל האדם להימלט מלבוא מפניו במצור ולהילכד מהמצור אשר בנה עליו המלך זקן וכסיל, וזהו "כי האדם עץ השדה לבא מפניך במצור".

* * * * *

פירותיך צלך ואמת המים מרמזים לבנים עושר ותורה

איתא בגמרא (תענית ה' ע"ב) אמר ליה (ר' נחמן לר' יצחק) ליברכן מר, אמר ליה, **אמשול לך משל למה הדבר דומה**, לאדם שהיה הולך במדבר, והיה רעב, ועיף, וצמא, ומצא אילן, שפירותיו מתוקין, וצילו נאה, ואמת המים עוברת תחתיו, אכל מפירותיו, ושתה ממימיו, וישב בצילו, וכשביקש לילך, אמר,

אילן אילן, במה אברכך, אם אומר לך, שיהו פירותיך מתוקין, הרי פירותיך מתוקין, שיהא צילך נאה, הרי צילך נאה, שתהא אמת המים עוברת תחתך, הרי אמת המים עוברת תחתך, אלא, יהי רצון, שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך, אף אתה במה אברכך, אם בתורה הרי תורה, אם בעושר הרי עושר, אם בבנים הרי בנים,

אלא יהי רצון, שיהו צאצאי מעיך כמותך, ע"כ

פירות צל ומים מרמזים לבנים עושר ותורה

פירות, פירותיו של אדם אלו בנים, כתיב (דברים כ"י"ט) "האדם עץ השדה", וכתיב (בראשית א' י"א) "עץ עושה פרי", והם מעשה ידיו כדאיתא (שבת ל"ב ע"ב), איזה הן מעשה ידיו של אדם הוי אומר **בניו ובנותיו** של אדם, **צל**, מרמז על עושר, כמ"ש (קהלת ז' י"ב) "בצל החכמה בצל הכסף",

מים, מרמז לתורה, כדאיתא בגמרא, (בבא קמא דף יז עמוד א) אין מים אלא תורה, שנאמר (ישעיהו נ"ה א') "הוי כל צמא לכו למים"

מבואר, שהנמשל נרמז במשל, כי מים, צל, ופירות, מרמזים לתורה, עושר, ובנים.

* * * * *

פירותיך צלך ואמת המים יש בו בדומה וזה שיהיו כמותך

כשביקש ר' יצחק לברכו, אמר, אם בתורה הרי תורה, אם בעושר הרי עושר, אם בבנים הרי בנים, ואינך זקוק לברכה באותן הדברים, ובירכו, שיהו צאצאי מעיך כמותך, כלומר, שיהיו תולדותיהן כיוצא בהם,

ובנמשל שברכו, מצינו שתוצאותיהם כיוצא בהם

פירותיך מתוקין, מבאר רש"י (בראשית א' י"ב) "עץ פרי" שטעם עצו ופריו שוין, **צלך נאה**, הצל תמיד כמו המקור, **אמת המים**, המשתקף מהמים דומה בדיוק לעומד ממול, כדאיתא בגמרא, (נדרים ט' ע"ב) מעשה בשמעון הצדיק, שבא אליו נזיר מהדרום, וכו', אמרתי לו בני מה ראית להשחית את שערך זה הנאה, אמר לי רועה הייתי לאבא בעירי הלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחו עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם וכו', **מבואר בכך** כי המסתכל באמת המים רואה הוא תמיד הבבואה שנראית תמיד כמו במקור,

בכך השווה ר' יצחק, בברכתו שיהיו תולדותיהן כיוצא בהם, אל המשל שכולם דברים שתוצאותיהן כיוצא בהם.

* * * * *

טעם נאה לחודש שבט שהוא חודש התורה ומזל הדלי

כתיב (דברים א' ג') ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש וגו', הואיל משה באר את התורה הזאת, מבואר, שחודש שבט הוא חודש התורה,

אפשר לתת טעם לשבח, לכך שחודש שבט הוא חודש התורה, ומזלו מזל דלי, מכיוון

למים", להורות על האמור דמזלו של ישראל הוא, **עבד משמש אל התורה**,

התורה מעל המזל הגם ששפיטת המזל מחייב

והגם, ששפיטת המזל מחייב באיזה אופן וכו', הנה על ידי עסק התורה ומצות יתהפך הכל לטוב, ולכל אשר יחפצו יטו את המזל, כיון שמזלן הוא **עבד משמש אל התורה**,

ותבין לפי"ז מה שדרשו רז"ל אצל העבד הנאמן של אברהם אבינו, שהוא היה הראשון, ראש יחוסינו, שהגביהו הקב"ה למעלה מן המזלות, הנה "עבדו זקן ביתו" דרשו עליו בפסוק (בראשית טו ב), "ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר" דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים (יומא כ"ח ע"ב),

ונרמז הדבר אצל העבד להורות על הנ"ל, שעל כן מזל דלי הוא מזלן של ישראל, כי הדלי הוא עבד, משמש אל המים זו תורה, והעבד אין לו רצון בעצמו כי אם רצון האדון, כמו שכתב החסיד בחובת הלבבות (שער עבודת האלקים פ"ה), הבן הדבר, עכ"ל הבני יששכר.

* * * * *

לא שכיח שישתנה המזל

איתא בתוספות (יבמות נ"א), ד"ה מוסיפין לו והא דאמר במועד קטן (דף כח. ושם) בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא,

פשיטא דזכות גדול מועיל, כדאמר בשבת (דף קנו: ושם) אין מזל לישראל,

ומיהו לא שכיח שישתנה המזל, כדמוכח בתענית (דף כה.). גבי עובדא דר"א בן פדת, עכ"ל התוספות.

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות

אל "מכון פאר" רחוב חזון איש 2 בני ברק

פקס 03-6161777 נייד 0527-616166

מייל y0527616166@gmail.com

ודלי הוא כלי המקבל מים, וגם אם תעקם את הדלי המים יהיו ישרים, וכך בפלס מים או כלים שלובים, אין אפשרות לעקם את המים, לפיכך התורה שהיא תורת אמת וישר, נמשלה למים שהם אמת לאמיתו ואין בהם שום זיוף ועקמומיות,

ומהאי טעמא, חודש שבט שהוא חודש התורה, הוא מזל דלי, שהוא הכלי המקבל מים, שהם ישר ואמת, כמו שביארנו.

* * * * *

ביאור במ"ש ואמת המים עוברת תחתך

בברכה שבירך ר' יצחק את ר' נחמן (תענית ה' ע"ב), שיהו צאצאי מעידך כמותך, אמר לו ואמת המים עוברת תחתך,

יש לפרש, שכאשר רוצה האדם כי צאצאיו יהיו כמותו, שילכו בדרך הישר והטוב, צריך האב להראות דוגמא לילך בדרך האמת, שתהיה אמת כמים עוברת תחתיו, וזה הפירוש ואמת המים עוברת תחתך ואז יהיו צאצאי מעידך כמותך.

* * * * *

מזל דלי הוא מזל של ישראל ומזל חודש שבט והוא עבד אל התורה

כתב בספר בני יששכר, (מאמרי חדש שבט - מאמר א) כתב, בספר יצירה (פ"ה י) המליך אות צ' בלעיטה (הלעטת המאכל) וקשר לו כתר וכו', וצר בו דלי בעולם, ושבת בשנה, וקורקבן בנפש זכר ונקבה, ע"כ בספר יצירה,

אמרו התוכניים הראשונים, כי מזל דלי הוא מזל ישראל, הגם דקיי"ל אין מזל לישראל היינו, שישראל על ידי מעשיהן בתורה הופכין שפיטת המזל לכל אשר יחפצו, אבל על כל פנים בתולדה, יש להן מזל, עיין בגמרא (שבת קנו),

מזלן של ישראל הוא דלי משום שהוא עבד המשמש אל התורה כדלי המשמש אל המים

וכתב עוד הבני יששכר, הנה יש לומר, דלבעבור זה, דלי הוא מזלו של ישראל, כי דלי עשוי לשאוב בו מים, וזה פעולתו, והנה הוא משמש אל המים, ואין מים אלא תורה (ב"ק יז) כמד"א (ישעיה נה א) "הוי כל צמא לכו